

MIDTVEJSRAPPORT OM EVALUERING AF FORSØGET MED RETSMÆGLING

1. Indledning

Evalueringen af forsøgsordningen med retsmægling er baseret på spørgeskemaer, som retsmæglerne, parterne og partsadvokaterne er anmodet om at besvare i forlængelse af en retsmægling. Denne del af evalueringen omfatter samtlige mæglingsforsøg, der er afsluttet efter den 11. september 2003 ved byretterne i København, Roskilde, Århus og Aalborg samt ved Vestre Landsret.¹ Evalueringen omfatter endvidere stamskemaoplysninger om alle sager – også fra før spørgeskemaundersøgelsens starttidspunkt. Stamskemaoplysninger er indhentet fra Domstolsstyrelsen.

Denne midtvejsrapport er baseret på de stamskemaoplysninger og de spørgeskemaer, Justitsministeriets Forskningsenhed har modtaget frem til 18. marts 2004.

2. Datagrundlag

Det er vanskeligt at opregne det præcise antal sager, som de modtagne oplysninger angår, idet 30 af de skemaer, der er modtaget, ikke indeholder oplysninger om sagsnummer. Derfor er det ikke muligt at vurdere, om det drejer sig om en ny sag eller om en sag, hvorom der allerede foreligger stamskemaoplysninger og eventuelt andre spørgeskemaer. I den følgende beregning af antal sager er forudsætningen, at skemaer uden sagsnummer er tilknyttet en allerede eksisterende sag. De tælles derfor ikke som selvstændige sager.

Med dette udgangspunkt er der modtaget oplysninger om i alt 196 retsmæglinger. Heraf er 15 sager frasortet, idet der ikke har fundet et retsmæglingsmøde sted. Hvilke oplysninger, der er tilgængelige for de øvrige 181 sager, fremgår af tabel 1, der viser, at det kun er 18 af de 181 sager, som er fuldstændige. Alle øvrige sager mangler oplysninger fra ét eller flere af de skemaer, evalueringen omfatter. Det gælder dog ikke de 55 sager, der ligger før spørgeskemaundersøgelsens starttidspunkt, og som der derfor alene foreligger stamskemaoplysninger for.

¹ Én enkelt af de sager, der er modtaget oplysninger om, er dog anført til at være afsluttet d. 9. september 2003.

Tabel 1. Oplysninger om de 181 sager i undersøgelsen.

	Antal	Heraf sager, hvor stamskema mangler
Kun modtaget stamskemaoplysninger	13	
Sagen fuldstændig	18	
1 part mangler	28	4
2 parter mangler	20	3
1 advokat mangler	5	1
2 advokater mangler	1	1
1 part + 1 advokat mangler	9	2
1 part + 2 advokater mangler	4	
2 parter + 1 advokat mangler	16	5
2 parter + 2 advokater mangler	5	1
Mægler mangler	2	
Mægler + 1 advokat mangler	1	1
Mægler + 1 part + 2 advokater mangler	1	1
Mægler + 2 parter + 1 advokat mangler	2	2
Kun stamskema mangler	1	
Stamskema (inden 11.09.03)	55	
I alt	181	21

På grund af de meget få fuldstændige sager, dvs. sager, hvor alle involverede har besvaret spørgeskemaerne, er det vanskeligt at undersøge, hvorvidt parter, advokater og retsmægler har samme vurdering af samme sag. Til brug for denne midtvejsevaluering er der i øvrigt ikke foretaget en specifik analyse af den eventuelle betydning af det forholdsvise store bortfald.

Tabel 2. Fordelingen af typen af besvarede skemaer.

	Antal
Stamskemaoplysninger	159
Spørgeskema fra sagsøger	41
Spørgeskema fra sagsøgte	47
Spørgeskema fra appellant	12
Spørgeskema fra indstævnte	14
Spørgeskema fra mægler	110
Spørgeskema fra sagsøgers advokat	51
Spørgeskema fra sagsøgtes advokat	44

Der er, jf. tabel 2, modtaget stamskemaoplysninger for i alt 159 sager. Dertil kommer 319 besvarede spørgeskemaer.

3. Specifikke oplysningerne om sagerne²

Kun i 4 af sagerne er der mere end én sagsøger og én sagsøgt, og kun i to af sagerne har mere end én retsmægler deltaget.³

² Oplysningerne i dette afsnit er baseret på de 159 stamskemaer.

Langt de fleste sagsøgere og sagsøgte er under retsmæglingen blevet bistået af en advokat – for sagsøgerne drejer det sig om 70 pct. af sagerne og for sagsøgte om 63 pct. af sagerne.

Retshjælpsforsikring er det forholdsvis få af både sagsøgerne og de sagsøgte, som har haft, nemlig henholdsvis 19 og 13 pct.. Det skal dog påpeges, at i knap en tredjedel af sagerne mangler der information om retshjælpsforsikring.

I 41 pct. af sagerne er det to privatpersoner, der står over for hinanden, mens det i godt en fjerdedel af sagerne er to firmaer. Den resterende tredjedel af sagerne er nogenlunde ligeligt delt mellem, om sagsøger repræsenterer et firma og sagsøgte er privatperson, eller om det forholder sig omvendt. Foreninger og offentlige instanser regnes i denne forbindelse for firmaer; repræsentanter for et bo regnes for private.

I tabel 3 er sagerne fordelt efter, hvad konflikten angår. De største kategorier angår familieforhold, køb og entreprise, men generelt er sagerne spredt på en lang række kategorier.

Tabel 3. Sagens genstand.

	Antal
Arbejdsforhold	13
Entreprise	23
Erstatning uden for kontrakt	2
Familieforhold	31
Kredit- og pengevæsen	5
Køb	28
Leje m.v. vedr. løsøre	1
Leje m.v. vedr. fast ejendom	19
Naboforhold	13
Ophavsret, patentret m.v.	2
Selskabsret	1
Kontraktforhold	5
Andre typer sager	9
Uoplyst	7
I alt	159

I 141 af de 159 sager har der alene været ét retsmæglingsmøde, mens der i 14 sager har været to. Det højst registrerede antal retsmæglingsmøder i en sag er fem. Den samlede gennemsnitlige tid, der er anvendt til retsmæglingsmøder, er på godt 3 timer. I et enkelt tilfælde, hvor der har været afholdt tre retsmæglingsmøder, er den samlede mødetid dog på 12 timer.

³ Ifald flere sagsøgere eller sagsøgte er repræsenteret af en og samme advokat, tælles de i undersøgelsen som én sagsøger/sagsøgt. Det gælder fx ægtepar, der begge deltager i retsmægling som enten sagsøger eller sagsøgt.

Under retsmæglingsmøderne har der i ganske mange sager været afholdt separate møder, nemlig i godt tre fjerdedele af sagerne. Det typiske har været, at der har været afholdt to separate møder.

Tabel 4. Sagens udfald fordelt efter antal møder.

	Antal møder				
	Ét	To	Tre	Fire	Fem
Ingen aftale	43	8	0	1	1
Aftale	95	4	2	0	0
Betinget aftale	3	1	0	0	0
Delvis aftale	0	1	0	0	0
I alt	141	14	2	1	1

Som det ses af tabel 4, har der især i sager, hvor der ikke er indgået aftale, forholdsvis hyppigt været mere end ét retsmæglingsmøde. I øvrigt viser tabellen, at parterne i en lille tredjedel af sagerne ikke har kunnet nå til enighed og slutte sagen med aftale. I de øvrige sager er der indgået aftale, heraf i enkelte tilfælde en betinget eller delvis aftale. Delvis aftale betyder, at sagen har angået flere forhold, og at der er indgået aftale for mindst ét, men ikke alle de forhold, sagen angår. Betinget aftale betyder, at den indgåede aftale er betinget af forhold, der endnu ikke var afklaret på mæglingstidspunktet, hvorfor sagen på et senere tidspunkt vil kunne ende i retten.

I stamskemaet er mægler også anmodet om at oplyse om datoerne for henholdsvis sagens henvisning til retsmægling og retsmæglingsforløbets afslutning. På denne baggrund kan varigheden af retsmæglingsforløbet beregnes. Det viser sig, at 30 pct. af forløbene afsluttes i løbet af en måned, og yderligere 35 pct. afsluttes i løbet af to måneder. Forholdsvis få sager – nemlig i alt 8 pct. – strækker sig ud over et forløb på fire måneder. I fire tilfælde har retsmæglingsforløbet været mere end 6 måneder.

Retsmægleren er ligeledes anmodet om at oplyse sit eget tidsforbrug på sagen. I 30 pct. af sagerne har retsmægler anvendt op til 3 timer, og i 40 pct. af sagerne fra 3 til 5 timer. Kun i tre sager har retsmægler anvendt mere end 10 timer på sagen.

4. Inden retsmæglingen

Langt de fleste af parterne i retsmæglingen har følt sig godt orienteret om retsmæglingen inden det første retsmæglingsmøde, jf. tabel 5. Der er dog tendens til, at flere af sagsøgerne/appellanterne end af de sagsøgte/indstævnte følte sig godt orienteret inden mødet (henholdsvis 83 og 75 pct.).

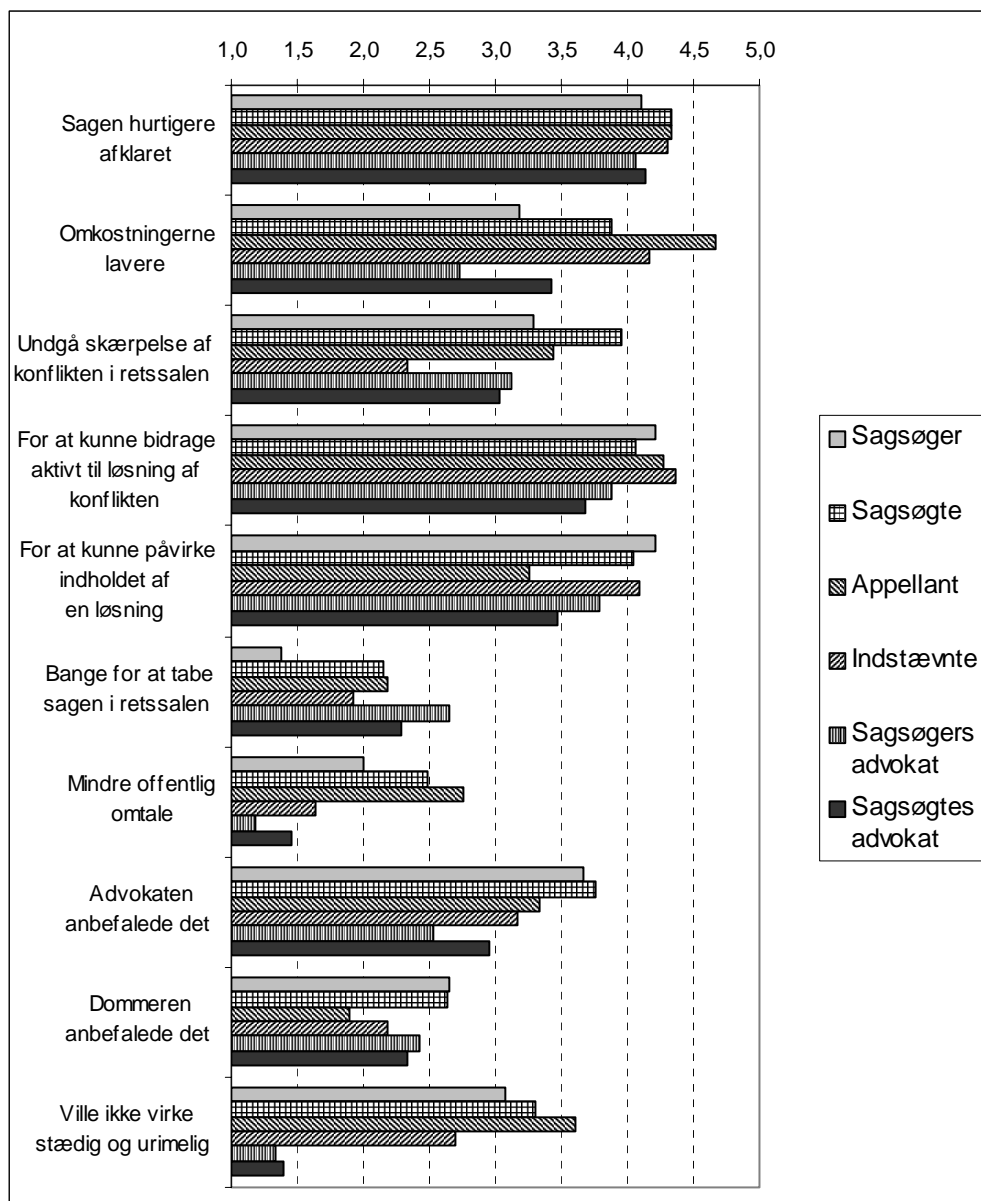
Tabel 5. Hvorvidt parterne følte sig godt orienteret inden retsmæglingen.

	Sagsøger	Sagsøgte	Appellant	Indstævnte	I alt
Nej, følte mig dårligt orienteret	2	2	0	1	5
Fik nogen, men ikke nok information	7	9	0	3	19
Følte mig godt orienteret	32	35	11	10	88
I alt	41	46	11	14	112

5. Begrundelsen for at vælge retsmægling

Parterne og deres advokater er anmodet om at oplyse, i hvilket omfang forskellige mulige begrundelsen har influeret på, at de var indstillede på at forsøge retsmægling i den konkrete sag. De følgende figurer illustrerer svarene på dette spørgsmål. Svarene er givet på en skala fra 1 til 5, hvor 1 angiver, at det nævnte forhold slet ikke har betydet noget for deres indstilling, mens 5 angiver, at det i høj grad har betydet noget.

Figur 1. Begrundelse for at vælge retsmægling.

Gennemsnitligt svarpoint på en skala fra 1, som betyder ”slet ikke vigtigt”, til 5, som betyder ”i høj grad vigtigt”.

Udsigten til, at sagen har kunnet afklares hurtigere, har betydet vældig meget for såvel parterne som advokaterne, jf. figur 1. Det er den begrundelse, der generelt set tillægges størst betydning.

Muligheden for lavere sagsomkostninger har især haft betydning for parterne og i mindre grad for advokaterne. Især appellanterne synes at have været motiveret af udsigten til mindre omkostninger.

Også mange af de adspurgte har følt sig motiverede af de særlige muligheder, retsmægling indebærer. Det afslører svarene på spørgsmålene om, hvorvidt det at kunne bidrage aktivt til løsning af konflikten og at kunne påvirke løsningen på konflikten har betydet noget for deltagelsen i retsmægling. Ikke mindst for de to parter i sagen har dette været væsentligt ved valg af retsmægling som konfliktløsningsform.

Advokatens anbefaling har hyppigt også været en motiverende faktor for parterne i sagen. Risikoen for ellers at fremstå som stædig og urimelig har ligeledes været med til at motivere parterne til at deltage i retsmægling.

Frygt for at tabe sagen i retssalen eller en offentlig omtale har derimod ikke haft nogen væsentlig betydning for, at parterne eller deres advokater har ønsket at deltage i retsmægling.

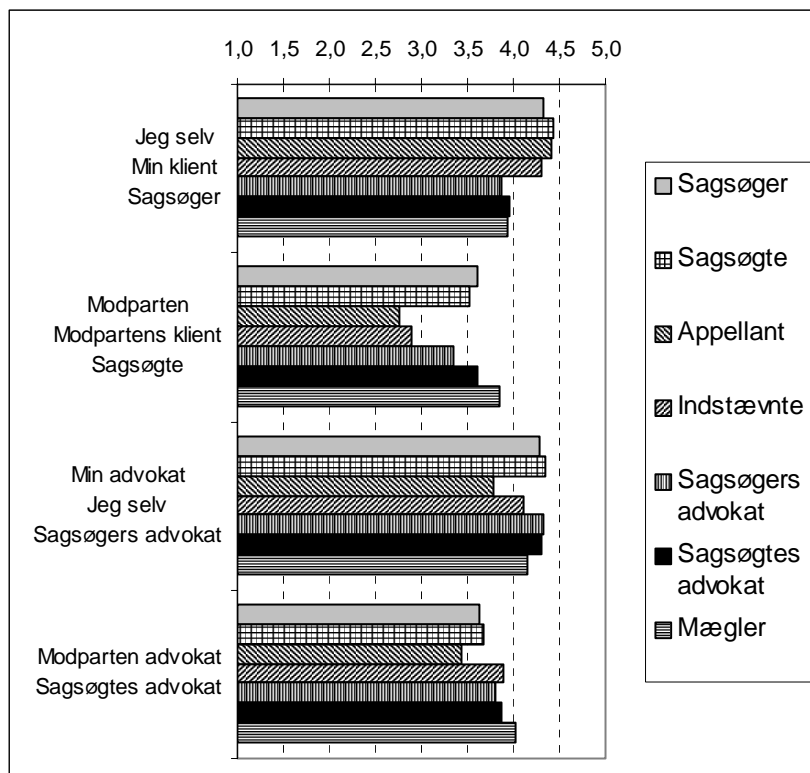
Generelt set har flere af de forhold, der er spurgt om i undersøgelsen, været med til at påvirke beslutningen om at forsøge sig med retsmægling. I gennemsnit angives således godt 6 af de i alt ti begrundelser at have haft i hvert fald nogen betydning for beslutningen (svarkategori 3 eller derover).

Ved siden af de ti begrundelser, der indgår i figur 1, er parternes advokater endvidere blevet spurgt om, hvorvidt muligheden for at få et indblik i det nye tilbud om retsmægling har været en motiverende faktor. Både sagsøgers og sagsøgte advokater angiver typisk, at det i nogen grad har influeret deres beslutning om at forsøge retsmægling (gennemsnitligt svarpoint på henholdsvis 3,1 og 2,9).

Parternes motivation for at deltage i retsmægling er i øvrigt belyst ved, at de enkelte er blevet anmodet om at angive – på en skala fra 1 til 5 – hvor motiverede henholdsvis de selv, modparten, deres egen advokat og modpartens advokat har været. Samme spørgsmål er stillet til advokaterne, idet de er bedt om at anføre motivationen hos henholdsvis deres egen klient, modpartens klient, dem selv og modpartens advokat. Endelig er mæglerne anmodet om at oplyse om motivationen hos henholdsvis sagsøger, sagsøgte, sagsøgers advokat og sagsøgte advokat. Det er ud fra denne konstruktion, figur 2 skal læses.

Som det ses af figur 2, føler deltagerne, at de har været meget motiverede for retsmægling. Der er samtidig en tendens til at vurdere sin egen (samt egen klients/advokats) motivation noget højere end modpartens (eller modpartens klient/modpartens advokat). Især de to parter i en appelsag er tilbøjelige til at se modparten som værende noget modvillig. Mæglerens vurdering af motivationen hos de to parter og deres advokater varierer derimod kun meget lidt.

Figur 2. De enkelte deltagergruppers motivation for at deltage i retsmægling.

Gennemsnitligt svarpoint på en skala fra 1, som betyder "meget modvillig", til 5, som betyder "meget motiveret".

6. Retsmæglingens forløb

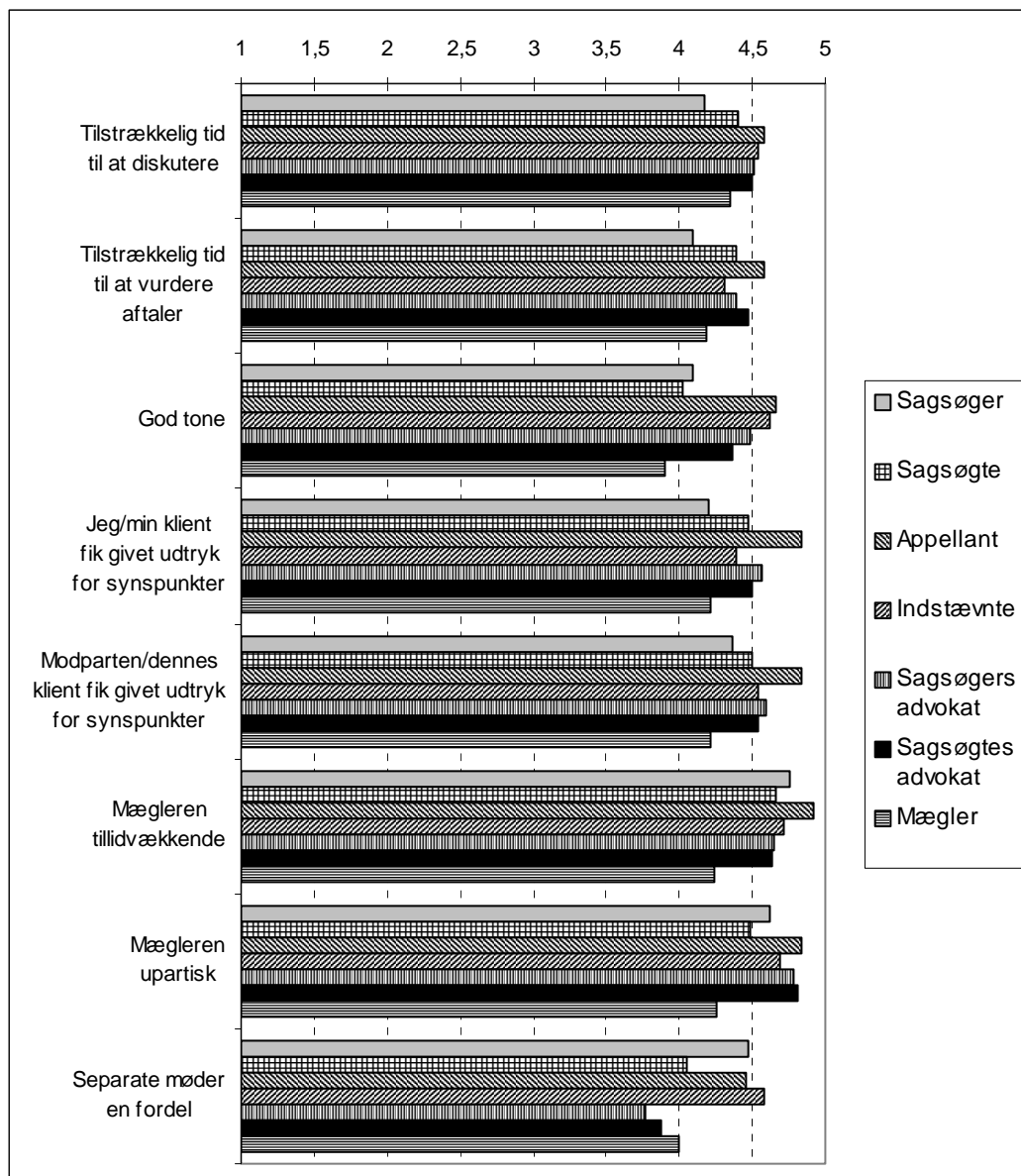
Evalueringen tyder på, at deltagerne i retsmægling gennemgående har været uhyre tilfredse med mæglingens forløb, jf. figur 3.

Langt de fleste af deltagerne er tilfredse med den tid, de har fået til at diskutere og fortælle om sagen, og den tid, de har fået til at vurdere mulige aftaler (gennemsnit 4,4 og 4,3). Tonen på retsmæglingsmøderne vurderes gennemgående som ganske god (gennemsnit 4,2), og begge parter har da også fået tid til at fremkomme med synspunkter og idéer (gennemsnit 4,4 på begge spørgsmål).

Mæglerens rolle vurderes også meget positiv. Langt de fleste mener, at mægleren i høj grad optrådte tillidsvækkende, og at han/hun ikke tog parti (gennemsnit 4,5 på begge spørgsmål).

Kun med hensyn til separate møder er der en lidt mindre udbredt enighed om, at det har været et absolut gode. Parterne er dem, der er mest tilfredse hermed, mens deres advokater og mæglerne har været lidt mindre tilfredse.

Figur 3. Vurderingen af forskellige dimensioner ved retsmæglingens forløb.

Gennemsnitligt svarpoint på en skala fra 1, som betyder "slet ikke", til 5, som betyder "i høj grad".

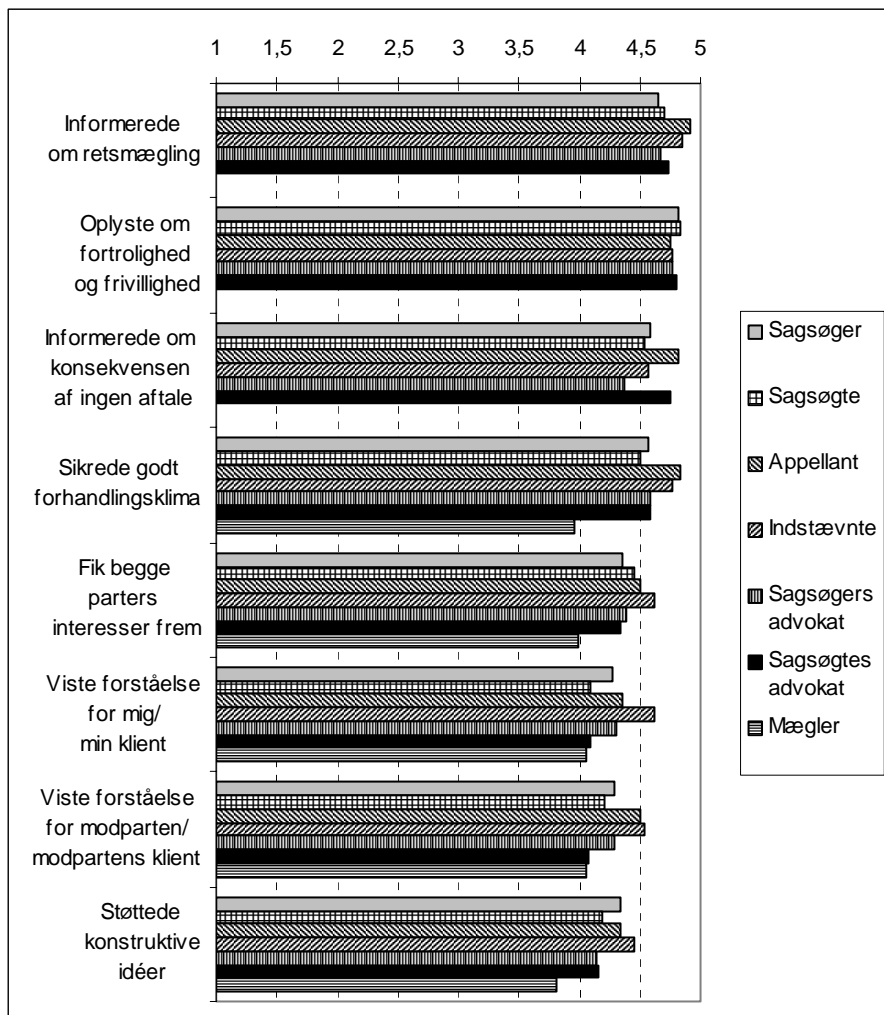
Bemærk i øvrigt, at mæglerne gennemgående har mindre positive vurderinger af de forskellige forhold ved mæglingens forløb, end parterne og advokaterne har. Dette kan bero på forskellige forventninger eller på beskedenhed fra retsmæglernes side i vurderingen af deres egen indsats. På andre områder er der således tendens til, at retsmæglerne vurderer forholdene mere positivt end de øvrige involverede.

7. Retsmæglerens bidrag

En række spørgsmål belyser, hvad retsmægleren har bidraget med under retsmæglingens møder, jf. figur 4. De tre første af spørgsmålene har ikke skullet besvares af mæglerne.

Der er meget stor enighed om, at mægleren har bidraget med information om selve mæglingen, med oplysninger om fortrolighed og frivillighed og med oplysninger om konsekvenserne af, at retsmæglingen ikke måtte føre til en aftale (gennemsnit 4,7, 4,8 og 4,6).

Figur 4. Vurderingen af mæglerens bidrag under mæglingsmøderne.

Gennemsnitligt svarpoint på en skala fra 1, som betyder "slet ikke", til 5, som betyder "i høj grad".

Også med hensyn til at sikre et godt forhandlingsklima, at få begge parter interesser frem, at vise interesse for begge parter og at støtte konstruktive idéer tyder undersøgelsen på meget stor tilfredshed med mæglerens bidrag. Parterne og deres advokater svarer i gennemsnit mere end 4 på alle disse spørgsmål. Igen ses, at mæglerne vurderer disse forhold lidt mindre positivt.

Der er også spurgt om, hvorvidt mægleren har bidraget med forslag til løsninger på konflikten og/eller med vurderinger af løsningers rimelighed. Der vil givet været forskellige holdninger til, hvorvidt mægleren bør komme med sådanne bidrag, ligesom forskellige sager måske i ulige grad kan invitere til at bistå med løsningsforslag m.v. Som det ses af tabel 6, så er svarene på disse to spørgsmål da også betydeligt mere uensartede, end svarene på de øvrige spørgsmål er.

Tabel 6. Svarfordeling på spørgsmål om, hvorvidt mægler bidrog med forslag til løsninger på konflikten og/eller med vurderinger af løsningers rimelighed.

	Bidrog m. løsningsforslag		Vurderede løsningsforslag	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Slet ikke	109	35,2%	159	50,8%
2	46	14,8%	52	16,6%
3	62	20,0%	46	14,7%
4	43	13,9%	28	8,9%
I høj grad	50	16,1%	28	8,9%
I alt	310	100%	313	100%

Halvdelen af de adspurgte mener, at mægler slet ikke eller kun i meget ringe grad selv fremsatte løsningsforslag, mens 30 pct. mener, at det i høj grad eller i ganske høj grad er sket. Det ses videre, at omkring to tredjedele finder, at mægleren ikke eller i hvert fald kun i ringe grad gav udtryk for, hvad han/hun så som en rimelig løsning på konflikten. Mindre end hver femte synes, at dette i høj eller i ganske høj grad var tilfældet.

Der er videre spurgt om, hvorvidt mægleren under retsmæglingsmøderne gav udtryk for styrker og svagheder i deltagernes argumentation, om mægleren lagde pres på dem for at få dem til at indgå en aftale, eller om mægleren sagde noget om, hvad der ville være et sandsynligt udfald af en eventuel retssag. Som det ses af tabel 7, forekommer det ret sjældent, at mægleren meget klart eller i høj grad har reageret eller ytret sig på denne måde under møderne. Især forekommer det sjældent, at mægleren oplyser om sit syn på sagens mulige udfald i retten.

Tabel 7. Svarfordeling på spørgsmål om, hvorvidt mægler bidrog med udtalelser om styrker og svagheder argumentation, med presse på for at få en aftale eller med at oplyse om sagens sandsynlige udfald i retten.

	Vurderede styrker og svagheder ved argumentation		Lagde pres på os, for at få os til at indgå en aftale		Vurderede sagens mulige udfald i retten	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Slet ikke	125	40,2%	197	62,5%	250	79,9%
2	60	19,3%	59	18,7%	23	7,3%
3	73	23,5%	41	13,0%	22	7,0%
4	31	10,0%	13	4,1%	7	2,2%
I høj grad	22	7,1%	5	1,6%	11	3,5%
I alt	311	100%	315	100%	313	100%

Som det yderligere ses af tabel 8, så synes det, at mægleren har bidraget til retsmæglingen med løsningsforslag, sjældent at være blevet opfattet som noget negativt. Det er af langt de fleste blevet opfattet som et bidrag, som i hvert fald delvist er positivt. Tilsvarende gælder retsmæglerens eventuelle udtalelse om sagens mulige udfald i retten. I det omfang, mægleren har lagt pres på parterne for at sikre en aftale, vurderes dette dog knap så positivt. 64 pct. kan se nogle negative sider herved.

Tabel 8. Vurderingen af, at mægler fremsatte løsningsforslag, lagde pres på parterne og gav udtryk for, hvad han/hun så som sagens sandsynlige udfald i retten.⁴

	At mægler fremsatte løsningsforslag		At mægler lagde pres på parterne for at en aftale		At mægler vurderede sagens mulige udfald i retten	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Meget negativt	2	1,7%	3	4,3%	1	2,5%
Negativt	6	5,0%	5	7,1%	2	5,0%
Både/og	34	28,6%	37	52,9%	11	27,5%
Positivt	43	36,1%	19	27,1%	13	32,5%
Meget positivt	34	28,6%	6	8,6%	13	32,5%
I alt	119	100%	70	100%	40	100%

En analyse af sammenhængen mellem de mæglerbidrag, der er omtalt i tabel 6 og 7, og den generelle vurdering af, om retsmæglingen er vellykket eller mislykket, tyder heller ikke på, at de nævnte bidrag har haft en negativt indflydelse på vurderingen af retsmæglingen. Det kan tilføjes, at det i øvrigt først og fremmest er parterne, og sjældnere partsadvokaterne og mæglerne, som synes, at mæglerne har bidraget med det, der er omtalt i tabel 6 og 7.

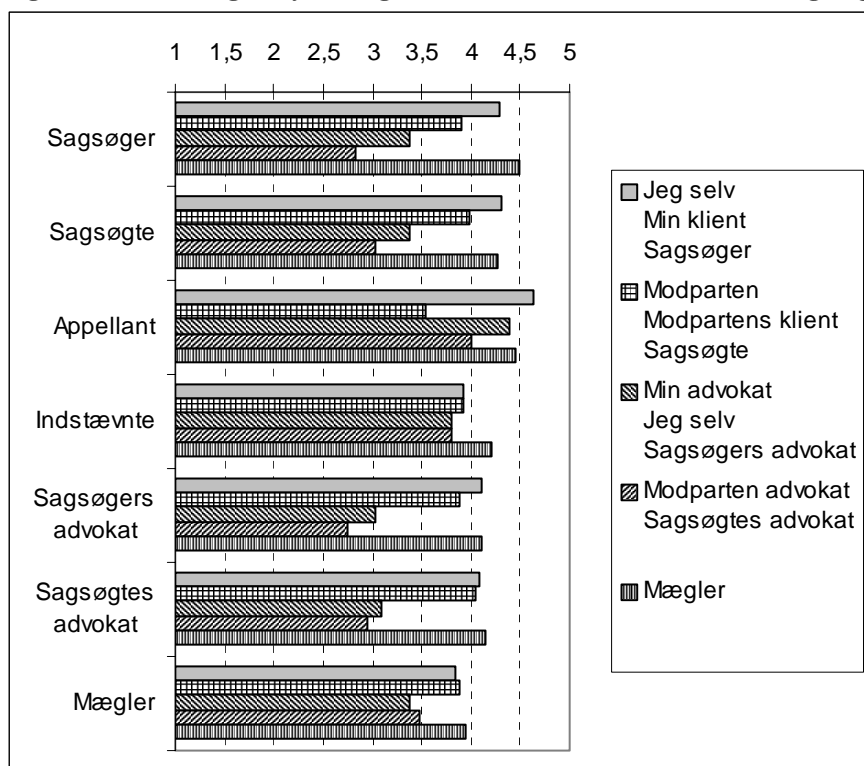
8. Deltagernes bidrag

Spørgsmålet om, hvor aktive de forskellige deltagere har været under retsmæglingen, er også belyst, jf. figur 5. Parterne er således bedt om at angive – på en skala fra 1 til 5 – hvor aktive henholdsvis de selv, modparten, deres egen advokat, modpartens advokat og retsmægler har været. Tilsvarende er advokaterne bedt om at anføre aktivitetsniveauet hos henholdsvis deres egen klient, modpartens klient, dem selv, modpartens advokat samt mægleren, mens mæglerne har oplyst om aktivitetsniveauet hos henholdsvis sagsøger, sagsøgte, sagsøgers advokat, sagsøgtes advokat samt dem selv.

Det ses tydeligt af figur 5, at parterne ser sig selv som mere aktive end modparten. Sagsøger og sagsøgte ser endvidere advokaterne som mindre aktive end dem selv, mens det ikke forholder sig på denne måde for appellanterne/de indstævnte. Næsten alle oplever, at mæglerne er dem, der i særlig grad har været aktive under møderne.

⁴ Kun de, der mener, at mægleren har bidraget med de nævnte forhold, er anmodet om at besvare disse spørgsmål.

Figur 5. Vurderingen af deltagernes aktivitetsniveau under mæglingsmøderne.

Gennemsnitligt svarpoint på en skala fra 1, som betyder ”meget passiv”, til 5, som betyder ”meget aktiv”.

9. Retsmægling og forholdet mellem parterne

Ud over, at retsmægling kan medføre, at parterne undgår en retssag, kan den også – i og med at begge parter får god tid til at fremkomme med synspunkter og forklaringer på konflikten baggrund – tænkes at indebære, at de to stridende parter får en større forståelse for hinanden.

I undersøgelsen er parterne blevet bedt om at oplyse, hvorvidt de anser, at modparten har fået en større forståelse for dem og deres situation. Ligeledes er partsadvokaterne spurgt, om retsmæglingen har betydet, at modparten har fået en større forståelse for hans klient.

Svarene fremgår af tabel 9, som viser, at det er meget sjældent, at retsmæglingen har ført til, at modparten er blevet mere uforsonlig. Omkring halvdelen af parterne mener, at retsmæglingen hverken har gjort fra eller til i modpartens forståelse af dem og deres situation, men der er også ganske mange – 43 pct. af alle parterne – som mener, at retsmæglingen har indebåret, at modparten har fået lidt eller meget større forståelse for dem og deres situation.

Det ses videre af tabel 9, at partsadvokaterne hyppigere vurderer, at retsmæglingen har været med til at fremme modpartens forståelse for klienten/sagsøger.

Tabel 9. Retsmæglingens betydning for modpartens forståelse for den anden part og dennes situation.

	Mere uforsonlig	Ingen ændring i forståelse	Fik lidt større forståelse	Fik meget større forståelse	I alt
Sagsøger	3 7,7%	19 48,7%	13 33,3%	4 10,3%	39 100,0%
Sagsøgte	6 13,0%	21 45,7%	11 23,9%	8 17,4%	46 100,0%
Appellant	0 0,0%	7 58,3%	5 41,7%	0 0,0%	12 100,0%
Indstævnte	0 0,0%	7 50,0%	3 21,4%	4 28,6%	14 100,0%
Sagsøgers advokat	0 0,0%	19 38,8%	23 46,9%	7 14,3%	49 100,0%
Sagsøgtes advokat	0 0,0%	20 45,5%	17 38,6%	7 15,9%	44 100,0%
I alt	9 4,4%	93 45,6%	72 35,3%	30 14,7%	204 100,0%

Tilsvarende er der spurgt, om retsmæglingen bidrog til, at den ene part fik større forståelse for modparten og dennes situation, jf. tabel 10.

Tabel 10. Retsmæglingens betydning for, om den ene part selv har fået større forståelse for modparten og dennes situation.

	Mere uforsonlig	Ingen ændring i forståelse	Fik lidt større forståelse	Fik meget større forståelse	I alt
Sagsøger	7 17,5%	22 55,0%	10 25,0%	1 2,5%	40 100,0%
Sagsøgte	2 4,3%	34 72,3%	10 21,3%	1 2,1%	47 100,0%
Appellant	1 9,1%	5 45,5%	5 45,5%	0 0,0%	11 100,0%
Indstævnte	0 0,0%	11 78,6%	3 21,4%	0 0,0%	14 100,0%
Sagsøgers advokat	0 0,0%	25 51,0%	21 42,9%	3 6,1%	49 100,0%
Sagsøgtes advokat	0 0,0%	19 43,2%	23 52,3%	2 4,5%	44 100,0%
I alt	10 4,9%	116 56,6%	72 35,1%	7 3,4%	205 100,0%

Der viser sig at være en noget mindre tendens til, at de selv har fået større forståelse for modparten, end modparten – ifølge deres opfattelse – har fået det for dem. Umiddelbart kunne man forvente det omvendte, idet det at udvise forståelse for andre antagelig generelt opfattes som noget positivt og derfor også som en karakteristisk, man gerne tillægger sig selv. Når det ikke forholder sig på denne måde, kan det skyldes, at mange mener, at de har strakt sig betydeligt længere end modparten, jf.

det senere. Denne situation kan således have haft betydning for, at de i højere grad mener, at modparten har fået større forståelse for deres situation, end tilfældet er for egen del.

I øvrigt ses af tabel 10 samme mønster som i tabel 9, nemlig at partsadvokaterne hyppigere end parterne vurderer, at retsmæglingen har været med til at fremme forståelse for modparten/sagsøgte.

Det er undersøgt, om parternes position – dvs. om de repræsenterer et firma eller deltager som privatpersoner i retsmægling – har nogen forbindelse med de svar, der har givet på spørgsmålet om eventuel større gensidig forståelse af hinandens situation. Det viser sig ikke at være tilfældet

Også mæglerne er blevet spurgt om, hvorvidt det skønnes, at henholdsvis sagsøger og sagsøgt har fået større forståelse for modparten. Mæglerne er markant mere positive i deres vurdering af, om parterne har fået større forståelse for hinanden. Kun i et enkelt tilfælde mener mægleren, at parterne er blevet mere uforsonlige, mens de mener, at de i 68 pct. af sagerne har fået større forståelse for deres modpart. Mæglerne vurderer endvidere, at sagsøger og sagsøgte i lige mange tilfælde har fået større forståelse for modparten.

Hvorvidt retsmæglingen har påvirket forholdet mellem parterne, er også undersøgt, jf. tabel 11. Som det ses, er det meget få, som mener, at retsmæglingen har forværret forholdet mellem parterne. Omkring halvdelen tror, at det fremtidige forhold vil være upåvirket af retsmæglingen, mens 45 pct. er af den opfattelse, at forholdet vil blive bedre som følge af retsmæglingen.

Tabel 11. Retsmæglingens betydning for det fremtidige forhold mellem parterne.⁵

	Forholdet antageligt forværret	Forholdet antageligt som før	Forholdet antageligt noget forbedret	Forholdet antageligt meget forbedret	I alt
Sagsøger	6 14,6%	26 63,4%	7 17,1%	2 4,9%	41 100,0%
Sagsøgte	8 18,6%	19 44,2%	9 20,9%	7 16,3%	43 100,0%
Appellant	1 9,1%	6 54,5%	2 18,2%	2 18,2%	11 100,0%
Indstævnte	0 0,0%	9 64,3%	4 28,6%	1 7,1%	14 100,0%
Sagsøgers advokat	0 0,0%	28 57,1%	17 34,7%	4 8,2%	49 100,0%
Sagsøgtes advokat	2 4,8%	23 54,8%	14 33,3%	3 7,1%	42 100,0%
Mægler	2 1,9%	38 36,9%	43 41,7%	20 19,4%	103 100,0%
I alt	19 6,3%	149 49,2%	96 31,7%	39 12,9%	303 100,0%

⁵ Der er her set bort fra de sager, hvor parterne ikke på forhånd havde kendskab til hinanden.

Retsmæglerne er den gruppe, der vurderer det mellemmenneskelige perspektiv af retsmægling mest positivt: I 61 pct. af sagerne angiver de, at retsmæglingen har påvirket forholdet mellem parterne i en positiv retning. Blandt partsadvokaterne drejer det sig om 42 pct. og for parternes vedkommende om 31 pct. Selv om der synes at være en tendens til, at de sagsøgte vurderer følgerne af retsmæglingen som mere positiv end sagsøgerne, er denne forskel ikke statistisk signifikant.

Ikke overraskende viser der sig at være en meget stærk sammenhæng mellem vurderingen af det fremtidige forhold parterne imellem og resultatet af retsmæglingen: I de sager, hvor der ikke er opnået en aftale, er der stort set ingen, som mener, at forholdet mellem parterne i fremtiden vil være bedre, mens 58 pct. af dem, der har opnået en aftale, gør det.⁶ Der er ligeledes en meget stærk sammenhæng mellem svarene på spørgsmålet om bedre forhold i fremtiden og spørgsmålene om større forståelse parterne imellem.

10. Sagen endte med en aftale

I de tilfælde, hvor retsmæglingen er endt med en aftale, er parterne bedt om at vurdere, om de finder aftalen god eller dårlig, jf. tabel 12.

Tabel 12. Vurderingen af den aftale, der er indgået som følge af retsmæglingen.

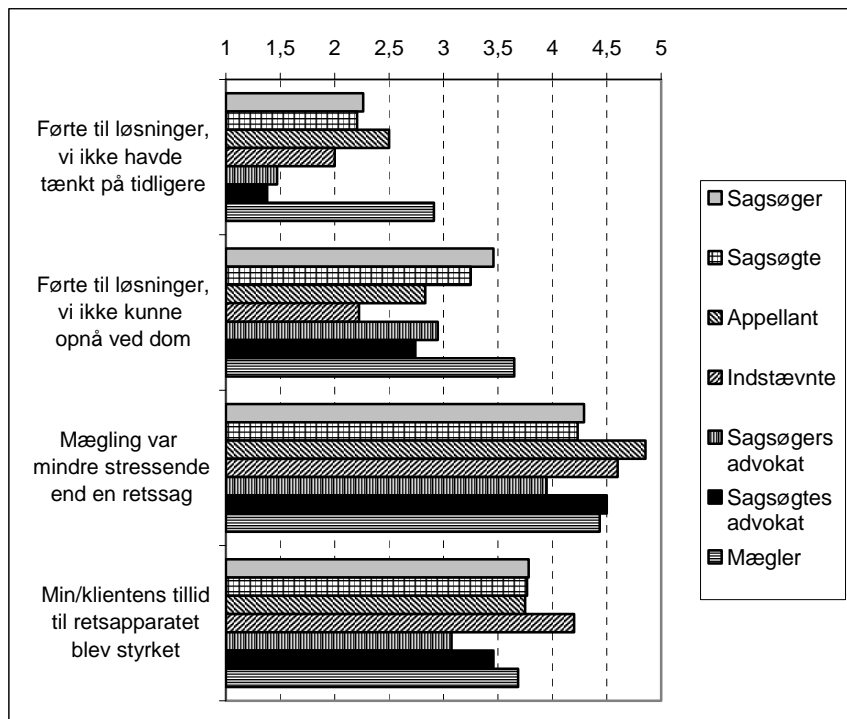
	Meget dårlig	Ret dårlig	Både/og	Ret god	Meget god	I alt
Sagsøger	0 0,0%	1 3,7%	13 48,1%	9 33,3%	4 14,8%	27 100,0%
Sagsøgte	1 2,9%	0 0,0%	22 64,7%	9 26,5%	2 5,9%	34 100,0%
Appellant	0 0,0%	0 0,0%	3 42,9%	4 57,1%	0 0,0%	7 100,0%
Indstævnte	0 0,0%	1 10,0%	6 60,0%	2 20,0%	1 10,0%	10 100,0%
Sagsøgers advokat	0 0,0%	0 0,0%	15 37,5%	17 42,5%	8 20,0%	40 100,0%
Sagsøgtes advokat	0 0,0%	3 9,4%	10 31,3%	13 40,6%	6 18,8%	32 100,0%
I alt	1 0,7%	5 3,3%	69 46,0%	54 36,0%	21 14,0%	150 100,0%

Kun 4 pct. mener, at aftalen har været dårlig, mens 46 pct. finder den både god og dårlig. Det betyder, at i halvdelen af tilfældene vurderes aftalen som ret god eller meget god. Især er der mange af advokaterne, som finder aftalen god. Af parterne drejer det sig om 40 pct. Der er ikke klar statistisk forskel mellem sagsøger/appellants og sagsøgtes/indstævntes vurdering af aftalen.

⁶ Som det vil fremgå af det senere, er der i sager, der ikke er endt med en aftale, en del, der mener, at der alligevel er kommet noget godt ud af retsmæglingen.

De, hvis mægling endte med en aftale, er videre spurgt om, hvorvidt denne måde at løse konflikten på har indebåret særlige fordele, jf. figur 6.

Figur 6. Svaregnemsnit på spørgsmål om, hvorvidt retsmæglingen indebærer særlige fordele.

Gennemsnitligt svarpoint på en skala fra 1, som betyder "slet ikke", til 5, som betyder "i høj grad".

Det er forholdsvis få af de adspurgte, der mener, at retsmæglingen har ført til løsninger, som de ikke tidligere havde overvejet. Som det ses af figur 6, er der dog nogen variation mellem svarene fra de forskellige involverede. Således synes mæglerne i mere end halvdelen af tilfældene, at løsningen i hvert fald i nogen grad (svarkategori 3 eller derover) indebærer noget nyt, mens kun hver 9. partsadvokat synes det. Blandt parterne drejer det sig om godt hver tredje.

Med hensyn til, om retsmæglingen førte til en løsning, der ikke ville kunne være opnået ved dom, er der også tendens til, at det især er retsmæglerne, som er overbeviste om, at det forholder sig på denne måde. Lidt færre af parterne mener, at løsningen repræsenterer et alternativ til en domstolsafgørelse, og endnu færre af partsadvokaterne gør det.

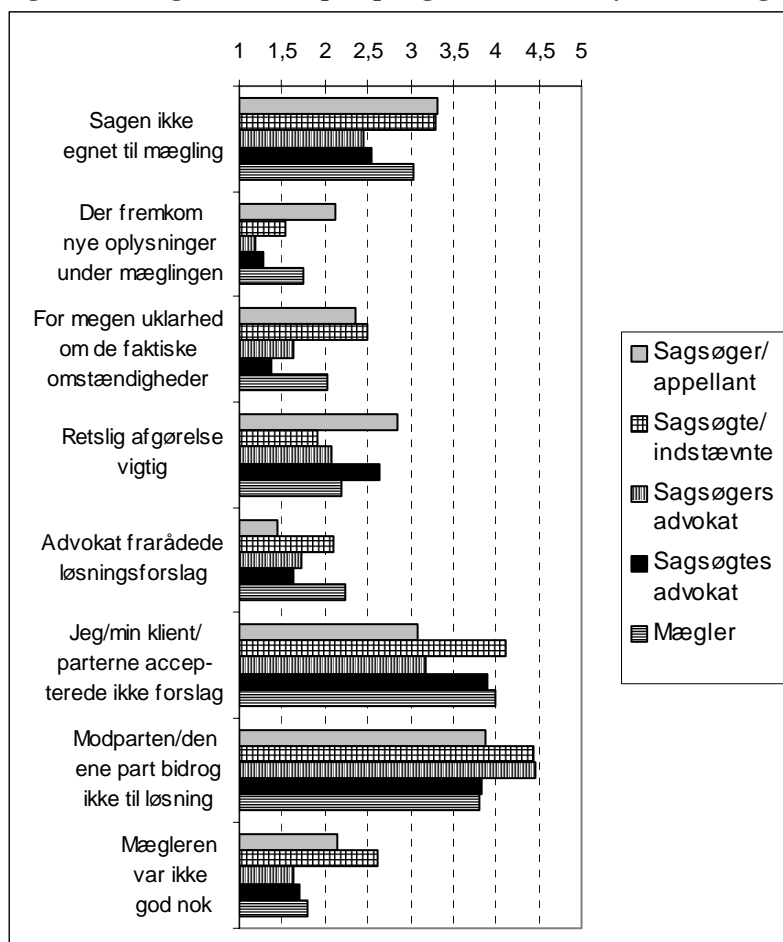
Der er til gengæld meget stor enighed om, at retsmæglingen har været mindre stressende, end en retssag ville have været. Her er det interessant at bemærke, at især de parter, som netop har været igennem en retssag (appellant og indstævnte), finder mæglingen mindre stressende.

Langt de fleste af parterne siger, at deres tillid til retsvæsenet er blevet styrket som følge af retsmæglingen (90 pct. angiver svarkategori 3 eller derover); men også partsadvokaterne og mæglerne oplever, at parternes tillid til retsapparatet er styrket.

11. Sagen endte ikke med en aftale

Omkring en tredjedel af sagerne er ikke endt med en aftale, men er overgået til retten. Hvad der har været årsagen hertil, er forsøgt belyst gennem en række spørgsmål, som de forskellige involverede er bedt om at besvare, jf. figur 7.

Figur 7. Svaregnemsnit på spørgsmål om, hvorfor retsmæglingen ikke endte med en aftale.

Gennemsnitligt svarpoint på en skala fra 1, som betyder "slet ikke", til 5, som betyder "i høj grad".

Som figur 7 umiddelbart anskueliggør, er det forholdsvis sjældent, at den manglende aftale begrundes med, at der fremkom nye oplysninger under mæglingen, at der var uklarhed omkring faktiske omstændigheder, at parterne hellere ville have en retslig afgørelse, at advokaten frarådede klienten at acceptere løsningsforslaget, eller at mægleren ikke var god nok. Det forekommer noget hyppigere, at det begrundes med, at sagen ikke har egnet sig for retsmægling – 60 pct. af de adspurgte mener, at dette i hvert fald i nogen grad har påvirket udfaldet (svarkategori 3 eller derover). Endnu hyppigere begrundes det dog med, at den ene part ikke har accepteret løsningsforslaget, eller at

modparten ikke har bidraget nok til en løsning. Henholdsvis 74 og 80 pct. mener, at det i hvert fald i nogen grad har haft en betydning for udfaldet. Samlet set kunne disse svar tyde på, at det i højere grad er manglende kompromisvilje hos parterne end forhold ved sagen og/eller ved mæglingsforløbet, der har influeret på, at sagen ikke er endt med en aftale.

Men selv om sagen ikke er endt med en aftale, kan det alligevel godt tænkes, at der er kommet noget positivt ud af retsmæglingen. På et spørgsmål herom angiver godt en femtedel, at det er tilfældet, mens knap halvdelen anser, at det måske er tilfældet. Partsadvokaterne og mæglerne er noget mere tilbøjelige end parterne til at mene, at der på trods af manglende aftale alligevel er kommet noget godt ud af retsmæglingen.

I de sager, der ikke er endt med en aftale, er der også spurgt om, om der forventes problemer med, at mægleren drøfter sagen med den dommer, der overtager sagen. Svarene på dette spørgsmål afspejler en høj grad af tillid til, at mægleren vil være påpasselig med at være tavs om sagen. Kun en enkelt sagsøger og en enkelt sagsøgt mener, der kan være problemer med tavshedspligten.

12. Omkostninger og ressourcer

Ved siden af mulighederne for at opnå en god aftale og forbedre parternes forhold kan retsmægling også være et væsentligt alternativ til en traditionel retssag ved at mindske de tidsmæssige og økonomiske omkostninger. Som det er fremgået af det tidligere (se figur 1), så var udsigten til en hurtigere afklaring af sagen en væsentlig motiverende faktor for at vælge retsmægling. Spørgsmålet er så, om det er lykkedes at mindske tidsforbruget.

Mæglerne og advokaterne er blevet bedt om at vurdere dette, idet de har skullet angive, om gennemløbstiden, dvs. tiden fra stævning til sagens afslutning, har været længere eller kortere som følge af retsmægling.

Tabel 13. Retsmæglingens betydning for det sagens gennemløbstid.

	Øgede gennemløbstiden væsentligt	Øgede gennemløbstiden noget	Ingen indvirkning på gennemløbstiden	Reducerede gennemløbstiden noget	Reducerede gennemløbstiden væsentligt	I alt
Mæglere	13 11,9%	13 11,9%	27 24,8%	14 12,8%	42 38,5%	109 100,0%
Advokater	12 12,9%	16 17,2%	13 14,0%	9 9,7%	43 46,2%	93 100,0%
I alt	25 12,4%	29 14,4%	40 19,8%	23 11,4%	85 42,1%	202 100,0%

I godt en fjerdedel af sagerne vurderer mæglerne og partsadvokaterne, at gennemløbstiden er øget, og i yderligere en femtedel af sagerne er vurderingen, at gennemløbstiden er upåvirket. Det betyder, at det i mere end halvdelen af tilfældene er vurderet, at gennemløbstiden er mindsket – ikke bare

noget, men i langt de fleste tilfælde meget, jf. tabel 13. Som det kan forventes, er svaret på spørgsmålet om gennemløbstidens længde meget tæt forbundet med sagens udfald: Det er kun i sager, hvor der er indgået en aftale, at gennemløbstiden vurderes at være reduceret. Det vurderes at være tilfældet i to tredjedele af de sager, der er endt med en aftale.

Tabel 14. Retsmæglingens betydning for det personlige tidsforbrug.

	Øgede tidsforbrug væsentligt	Øgede tidsforbrug noget	Ingen indvirkning på tidsforbrug	Reducerede tidsforbrug noget	Reducerede tidsforbrug væsentligt	I alt
Mæglere	4 7,0%	18 31,6%	9 15,8%	9 15,8%	17 29,8%	57 100,0%
Advokater	6 6,4%	19 20,2%	7 7,4%	29 30,9%	33 35,1%	94 100,0%
I alt	10 6,6%	37 24,5%	16 10,6%	38 25,2%	50 33,1%	151 100,0%

Spørgsmålet om tidsforbrug er også undersøgt ved at se på den tid, mæglerne og partsadvokaterne har anvendt på sagen. Dette spørgsmål har alene skullet besvares af de mæglere, der er dommere, idet de er bedt om at angive, om retsmæglingen øgede eller reducerede antallet af dommertimer. Partsadvokaterne er anmodet om at oplyse, om retsmæglingen øgede eller reducere det totale tidsforbrug, som advokatens selv og dennes virksomhed har anvendt på sagen. Svarene fremgår af tabel 14, som viser, at (dommer)mæglerne mener at have fået øget tidsforbruget i 39 pct. af sagerne, mens de i 46 pct. af sagerne har fået reduceret deres tidsforbrug. Der er altså nogenlunde ligevægt mellem andelen af sager, hvor tidsforbruget er øget, og andelen, hvor den er mindsket. Dog er andelen, der har fået forøget tidsforbruget væsentligt, betydeligt mindre end andelen, der har fået den mindsket væsentligt. Blandt advokaterne er der betydeligt flere, som mener, at retsmæglingen har reduceret end øget deres tidsforbrug – 66 pct. over for 27 pct. I de sager, der er endt med en aftale, angives tidsforbruget i 72 pct. af tilfældene at være reduceret.

Tabel 15. Omkostninger ved retsmægling i forhold til en traditionel retssag.

	Har medført mange flere omkostninger	Har medført lidt flere omkostninger	Ingen forskel	Har medført lidt færre omkostninger	Har medført meget færre omkostninger	I alt
Mæglere	2 1,9%	16 15,1%	24 22,6%	24 22,6%	40 37,7%	106 100,0%
Advokater	5 5,3%	20 21,3%	5 5,3%	24 25,5%	40 42,6%	94 100,0%
I alt	7 3,5%	36 18,0%	29 14,5%	48 24,0%	80 40,0%	200 100,0%

Mæglere og partsadvokater er også spurgt om deres indtryk af, om retsmæglingen samlet set har betydet flere eller færre omkostninger for retssystemet end en traditionel retssag. Som det ses af tabel 15, angives det noget sjældnere, at retsmæglingen koster mere end en retssag, end omvendt:

22 pct. i forhold til 64 pct. (i alene sager, der er endt med en aftale, er tallene henholdsvis 10 og 82 pct.).

Både mæglere og partsadvokater mener, at retsmægling snarere mindsker end øger retssystemets omkostninger, men mæglerne er dog mere tilbøjelige end advokaterne til at mene, at omkostningerne ved retsmægling er af samme størrelsesorden som omkostningerne ved en traditionel retssag.

Tabel 16. Muligt at forlige sagen ved traditionel forligsmægling?

	Ja	Måske	Nej	I alt
Mæglere	11 10,3%	45 42,1%	51 47,7%	107 100,0%
Advokater	19 20,0%	38 40,0%	38 40,0%	95 100,0%
I alt	30 14,9%	83 41,1%	89 44,1%	202 100,0%

Mæglerne og partsadvokaterne er endelig også blevet spurgt, om de tror, at sagen kunne være blevet forligt ved traditionel forligsmægling. Det er ikke i så mange af sagerne, at de er helt overbevist om, at det ville kunne være sket, dog mener partsadvokaterne det lidt hyppigere end mæglerne, jf. tabel 16. Omvendt vurderes det i nærved halvdelen (44 pct.) af sagerne, at det ikke ville have været muligt at forlige sagen ved traditionel forligsmægling. I de sager, der har ført til en aftale, vurderes det i knap en tredjedel (31 pct.) af tilfældene, at det ikke ville være muligt at have fået forligt sagen ved forligsmægling, mens det i halvdelen af sagerne er tvivl om, hvorvidt det ville have været muligt.

13. Generel vurdering af retsmægling

For at få et mere overordnet indtryk af de involveredes vurdering af retsmægling, er parterne blevet spurgt, om de vil anbefale andre at anvende retsmægling, og deres advokater er spurgt, om de vil anbefale, at retsmæglingen indføres som en generel ordning i dansk ret.⁷

Tabel 17. Parternes og partsadvokaternes vurdering af retsmægling som ordning.

	Parter		Advokater	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Vil bestemt anbefale det	63	55,8%	50	52,6%
Vil nok anbefale det	33	29,2%	28	29,5%
Ved ikke	15	13,3%	7	7,4%
Vil næppe anbefale det	0	0,0%	9	9,5%
Absolut ikke	2	1,8%	1	1,1%
I alt	113	100,0%	95	100,0%

⁷ Mæglerne er ikke spurgt om dette, da dette tema vil indgå i de interview, der planlægges gennemført med mæglerne.

Det er meget få af parterne, der ikke vil anbefale retsmægling til andre, idet 85 pct. helt bestemt eller antagelig vil anbefale denne konfliktløsningsmodel til andre. Af de parter, hvis sag er endt med en aftale, er det 95 pct., der vil anbefale retsmægling til andre.

Af partsadvokaterne er det 11 pct., som ikke vil anbefale ordningen generelt, mens 82 pct. vil gøre det. I de sager, hvor der er indgået en aftale, er dette procenttal oppe på 91.

Endelig er alle blevet spurgt om, hvorvidt de vurderer retsmæglingen som vellykket eller mislykket, jf. tabel 18. Sammenlagt mener 11 pct., at retsmæglingen har været mislykket, mens godt en fjerdedel mener, at den på nogle punkter har være mislykket, men på andre vellykket. De resterende 63% synes, at retsmæglingen har være vellykket, heraf siger godt en tredjedel, at den har være *meget* vellykket.

Tabel 18. Vurderes retsmæglingen generelt som mislykket eller vellykket?

	Meget mislykket	Mislykket	Både/og	Vellykket	Meget vellykket	I alt
Sagsøger	2 4,9%	6 14,6%	11 26,8%	15 36,6%	7 17,1%	41 100,0%
Sagsøgte	6 12,8%	4 8,5%	10 21,3%	17 36,2%	10 21,3%	47 100,0%
Appellant	1 10,0%	0 ,0%	1 10,0%	7 70,0%	1 10,0%	10 100,0%
Indstævnte	0 ,0%	1 7,1%	6 42,9%	6 42,9%	1 7,1%	14 100,0%
Sagsøgers advokat	0 ,0%	4 7,8%	11 21,6%	20 39,2%	16 31,4%	51 100,0%
Sagsøgtes advokat	0 ,0%	4 9,1%	13 29,5%	14 31,8%	13 29,5%	44 100,0%
Mægler	2 1,8%	5 4,5%	29 26,4%	50 45,5%	24 21,8%	110 100,0%
I alt	11 3,5%	24 7,6%	81 25,6%	129 40,7%	72 22,7%	317 100,0%

Der er nogle klare forskelle mellem de forskellige involverede, idet parterne er mere tilbøjelige end advokaterne og mæglerne til at se retsmæglingen som mislykket og mindre tilbøjelige til at se den som vellykket (henholdsvis 18 og 57 pct.). Mæglerne og partsadvokaterne har derimod ret ensartede vurderinger, idet begge grupper mener, at mindre end en tiendedel af sagerne har været mislykkede, mens omkring to tredjedele har være vellykkede.

Den generelle vurdering af sagerne hænger naturligt nok sammen med bl.a. sagens resultat. Det er således en noget større andel af de sager, der er endt med en aftale, end af de øvrige, der vurderes som vellykkede, nemlig 79 pct.

14. Sammenfatning

Samlet set vurderes retsmægling i langt hovedparten af sagerne og af langt hovedparten af de involverede som vældig positivt og som en konfliktløsningsform, der indebærer en række fordele.

Evalueringen viser, at i sager, der ikke er endt med en aftale,

- synes dette primært at bero på, at parterne har været mindre kompromissøgende eller bøjelige
- er der alligevel i en del tilfælde kommet noget godt ud af retsmæglingen.

I sager, der er endt med en aftale,

- er forholdet mellem parterne i mange tilfælde forbedret
- har de fleste af parterne fået styrket deres tillid til retssystemet
- vurderes retsmægling som mindre stressende end en retssag
- finder næsten alle aftalen god eller i hvert fald delvis god.

Uanset sagens udfald viser evalueringen,

- at langt de fleste har følt sig godt orienterede om retsmæglingen inden første møde
- at der generelt er stor tilfredshed med retsmæglingens forløb
- at der generelt er stor tilfredshed med mægleren og dennes indsats og bidrag
- at en væsentlig del af parterne har fået større forståelse for hinanden
- at sagerne i halvdelen af tilfældene menes at være forløbet hurtigere end en retssag
- at retsmægling i de fleste tilfælde menes at være forbundet med færre omkostninger end en retssag
- at 89 pct. af dem, der har besvaret spørgeskemaerne, betragter retsmæglingen som vellykket eller i hvert fald som delvis vellykket.
- at 85 pct. vil anbefale retsmægling.

Kommentarer til undersøgelsen

Alment:

Sagsøger: ”Man skal gøres opmærksom på, at man skal sætte sig ind i sin sag og være velforberedt.”

Sagsøgted advokat: ”Retsmæglingen muliggør, at mere kommercielle og praktiske hensyn kan trænge igennem, fordi klienten er helt med på, at juraen nu er lagt til side til fordel for de reelle interesser.”

Sagsøgted advokat: ”Det er nok min opfattelse, at tilbuddet om retsmægling er positivt, idet man som advokat eller part altid kan træde tilbage eller anbefale klienten at træde tilbage. Jeg tror dog, at det for mange advokater vil kræve noget tilvænning eller en holdningsændring, idet man som advokat oftest anser forligsmulighederne som udtømt, når en sag først er anlagt ved retten.”

Sagsøgted advokat: ”Retsmægling er vanskelig, når parternes omkostningsrisiko er forskellig, f.eks. fordi den ene part har retshjælpsforsikring, og den anden part ikke har.”

Sagsøgted advokat: ”Det er vigtigt, at advokaterne opfordres til at få afklaret fri proces/retshjælpsforsikringssituationen med henholdsvis staten og forsikringsselskabet, da omkostningsspørgsmålet ofte har stor betydning for et forlig.”

Sagsøger: ”Jeg vurderer hele processen som god, idet den beror på frivillighed og ”løse” rammer. Det er lettere at fremføre synspunkter på denne måde. Jeg håber, at det bliver en permanent ordning. Det vil helt sikkert lette vores retssystem på sigt.”

Sagsøgte: ”Forud for retsmæglingen havde vi (parterne) haft et fælles møde med hver vores advokat til stede. Stemningen var yderst ubehagelig, og hvis der efterfølgende var kommet en retssag, vil det have ødelagt al dialog og godt samarbejde efterfølgende. Mine synspunkter blev hørt, og jeg opnåede forlig med modparten, hvilket ikke havde været muligt ved en retssag. Mange personlige og private ting blev ikke brugt imod hinanden. I en retssag vil det være en kamp/krig for at vinde, med alle midler. Det vil have skadet parterne og vores indbyrdes samarbejde. Efter mæglingen har der ikke været én eneste konflikt eller tvist.” (Skilsmisse-sag).

Sagsøgers advokat: ”Jeg er meget positivt stemt over retsmægling. Jeg må indrømme, at jeg før start var meget tilbageholdende, især da jeg mente at denne sag kun havde en vinder/taber løsning. Jeg så ikke mellemulighederne. Disse så mine klienter heldigvis, da jeg bad dem tænke åbent og kreativt.”

Sagsøgers advokat: ”Det er min opfattelse, at forudsætningen for vellykket retsmægling er at anvende specialister som mæglere, navnlig inden for familierettens område, hvor sagerne er særdeles følelsesladet.”

Sagsøgte: ”Retsmægling bør benyttes langt mere, og der bør informeres om mulighederne til både private og virksomheder – store som små. Verden ville blive bedre af denne form for afklaring med positive virkemidler.”

Sagsøgers advokat: ”Særligt ægteskabssager og lignende sager er særdeles velegnet til retsmægling.”

Sagsøgers advokat: ”Retsmæglingen vil efter min opfattelse være mindre bevendt i sager, som er juridisk tunge, og hvor afgørelsen af den grund kan være svær at forudse. I sådanne sager vil retsmæglingsinstituttet efter min opfattelse kunne være skadende for retsdannelsen og for de impliceredes opfattelse af ret og uret.”

Om mæglers rolle:

Sagsøgers advokat: ”Da vi havde en meget kompetent retsmægler kunne det have været ønskeligt om hun også havde haft mulighed for at komme med sin juridiske vurdering af sagen. Jeg er sikker på, at begge kli-

enter ville have fulgt et evt. løsningsforslag, hun var kommet med på baggrund af en juridisk vurdering.” (Sagen endte ikke med forlig).

Sagsøgers advokat: ”Det er et handicap, at mægler skal optræde neutralt, og at mægler ikke kan kommentere et muligt udfald af sagen.”

Sagsøgte: (er stærkt negativ) ”Mægleren var fuldstændig passiv og havde absolut ingen påvirkning af parterne og kom ej heller med nogen form for løsningsforslag.”

Sagsøgers advokat: ”Jeg synes, at det ville være en fordel, at retsmægleren på et tidligt tidspunkt tilkendegiver, hvordan sagen rent juridisk forventes at kunne falde ud ved en dom.”

Sagsøger: ”Jeg ville meget gerne have set, at mægleren havde givet udtryk for, hvad der var en rimelig løsning.

Sagsøgte advokat: ”Rigtig god retsmægler. Kunne måske have lagt lidt mere pres på parterne ved at omtale parternes procesrisiko.”

Sagsøgers advokat: ”Det var advokaterne, der fik sagen på plads, ikke mægleren. Det undrede mig noget.”

Sagsøger: ”En sag, der har været i 2 år, tror jeg ikke, man kan løse på 2½ time. Jeg tror, det var en idé, at mægleren kom med et løsningsforslag, og dette kunne man acceptere eller mødes igen, når man havde tænkt lidt over tingene.”

Sagsøgte advokat: ”Jeg havde nok forventet en mere aktiv ledende rolle fra mægleren, end tilfældet var. Det mindede mest om ”forligsmæglinger”, som man kunne have taget med blot to advokater og de to parter, men den neutrale opmand havde nok en gavnlig effekt, og uden denne mulighed var vi nok først mødtes i landsretten. Så i stedet for at konflikten blev kørt op, blev den dysset ned. Så samlet set tilfredshed.”

Sagsøgte advokat: ”Jeg mener, at mæglerne i de to sager, jeg har medvirket i, trækker sagerne/tiden for langt ud. Mæglerne gentager sig selv, når de fortæller om mæglingen. Begge gange har mine egne klienter og modpartens klienter under pauserne udtalt, at der blev kogt for meget suppe på hønen fra mæglerens side. Parterne synes, der bruges for meget unødigt tid, men jeg ser selv en risiko for, at det at gå for hurtigt frem kan føre i en blindgyde. Ellers vil jeg give parterne ret.”

Sagsøgte advokat: ”Jeg er meget glædeligt overrasket over forløbet og et udfald, der et år tidligere under retssagens forberedelse var blevet afslået blankt. Min tøven i svar 22 [advokaten ”vil nok anbefale” at retsmægling indføres som en generel ordning i dansk ret] skyldes, at advokatmedvirken efter min umiddelbare opfattelse er nødvendig for at begrænse risikoen for, at mindre velformulerede og i retssystemet ikke indsigtfulde parter bliver ofre for den stærkeres overtalelsesevne.”

Sagsøgers advokat: ”Jeg tror, at retsmægling er særlig velegnet til sagstyper, der ”ikke er for juridiske”, og hvor parterne efterfølgende skal have et fortsat samhandelsforhold eller lignende.”

Om sager, der ikke ender med en aftale:

Mægler: ”Parterne stod så stejlt på deres synspunkter, at jeg efter ca. 2 timer afbrød mæglingen som nytteløs. Vi kom derfor slet ikke til fasen med løsningsforslag. Parterne var i familie.”

Mægler: ”Bar præg af at begge parter stod fast på deres synspunkter. Måske kunne et forlig være nået, såfremt parternes advokater havde deltaget.”

Mægler: ”Appellanten var urokkelig og havde en for optimistisk opfattelse af hans mulighed for at få medhold i retten. Måske også en ulempe, at appellantens advokat var en temmelig uerfaren fuldmægtig, som ikke i tilstrækkelig grad kunne vejlede klienten.”

Sagsøgte: ”Som udgangspunkt synes jeg, retsmægling er et godt alternativ. Det mislykkedes kun, fordi modparten ikke var villig til at forhandle; han kom således til mødet med falske forudsætninger!”

Sagsøgte: ”Jeg tror, det er svært at opnå et forlig, når den ene part er blevet frikendt i byretten. Man vil sandsynligvis stå meget langt fra hinanden i disse sager.”

Mægler: ”Den ene part gik i vrede efter ca. 20 minutters snak om konflikten, så parterne nåede ikke engang at ”høre” på hinanden. Men parterne virkede ret uforsonlige.”

Sagsøgtes advokat: ”Mægleren gjorde et godt indtryk på såvel undertegnede som min klient – men parterne stod for stejlt til, at juraen overhovedet kunne bruges. Vi har fået klarhed over facts, og dermed er fire timers møde ikke spildt – retssagen vil kunne skæres til.”

Mægler: ”Det var en mor-datter konflikt med meget dybe rødder, hvor retssagens genstand og stridspunkter intet havde med parternes reelle konflikt at gøre. Mæglingen strandede på, at parterne hver især gravede sig ned i egne grøfter vedrørende det helt banale spørgsmål om tidspunktet for mæglingsmøde nr. 2. Det lykkedes mig ikke at få dem op igen, og derfor afbrød jeg til sidst retsmæglingen. Sagen egnede sig til mediation, men der skulle formentlig have været brugt rigtigt mange møder på at få løst op for alle konflikter.”